

31,8; 32,1%, I сорту – 40,2; 37,7; 34,8%, II сорту – 28,3; 30,6; 33,1%, тобто знаходився на однаковому рівні, але по абсолютному сортовому виходу значно переважали бички крупні по масі з повільним формуванням.

Таблиця 1 – Морфологічний склад туш в дослідях по групам

Показники	Групи		
	I	II	III
Маса охолодженої туші, кг	254,7±2,03	279,3±2,62	308,0±1,92
Всього м'якотної тканини, кг	195,9±1,36	216,2±2,06	240,2±1,47
в т.ч. вищого сорту	61,8±1,06	68,8±1,73	77,1±1,62
I сорту	73,8±1,07	81,2±0,73	83,7±0,41
II сорту	55,3±0,44	66,2±0,48	79,4±,55
Жир, кг	3,3±0,03	3,4±0,03	3,6±0,06
Сухожилля і хрящі, кг	5,0±0,07	5,4±0,06	5,9±0,06
Кістки, кг	50,5±0,58	54,3±0,48	58,3±0,32

УДК 639.3

ІХТІОФАУНА ТА ПРОДУКТИВНІ МОЖЛИВОСТІ МАЛИХ ВОДОСХОВИЩ ПІВНІЧНОГО ПРИЧОРНОМОР'Я

І.М.ШЕРМАН – д.с.-г.н., професор, Херсонський ДАУ

Стихійно сформована іхтіофауна малих водосховищ складається більше ніж з 30 видів. Серед них риби річкових прісноводних комплексів – сазан, карась, лящ, плітка, густера, краснопірка, головень, гірчак, верхівка, пічкур вівсянка, судак, йорж, окунь, щука, сом, бички різних видів, тюлька, щиповка. Солонуватоводні комплекси включають колючок – триголкуву та дев'ятиголкуву, атерину, пелінгаса, голку-рибу, бичка-трав'яника. Інтродуценти представлені білим і строкатим товстолобиками, їх гібридами різного ступеня кровності, білим амуром, немаєю, бестером, великоротим та малоротим буфало.

Природна рибопродукція за рахунок аборигенів, які в певній мірі формували іхтіоценози безконтрольно, не перевищує 65 кг/га. Перспективи її збільшення, навіть застосовуючи інтенсифікацію, нереальні. Вирішення цієї проблеми постає в докорінній реконструкції іхтіофауни, проведенні меліоративних робіт, спрямованих на пригнічення розвитку малоцінних риб з низьким рівнем продукцій-

них можливостей та вивільнення кормових ресурсів для споживання продуктивними штучними іхтіоценозами. При цьому основну увагу доцільно приділяти рослиноїдним риbam, які мають вільну кормову нішу, практично не конкурують з іншими видами риб і швидко ростуть. Певні риси екології дозволяють відносно легко відновлювати їх активними знаряддями лову, забезпечуючи високий відсоток промислового повернення, що сприяє зростанню загального об'єму рибопродукції. При цьому, важливо концентрувати певні зусилля на збереженні цінних представників місцевої іхтіофауни – короп, карась, лящ, судак та деякі інші види риб, яким необхідно створювати умови для природного відтворення.

Накопичення старших вікових груп внаслідок низьких показників промислового повернення обумовлює формування розтягнутих вікових рядів промислових популяцій. Ця обставина, використовуючи селективні знаряддя лову, дає змогу отримувати високоякісну рибну продукцію на протязі усього року, розширюючи термін її реалізації. Підходячи до уяви про оптимальний склад штучного іхтіоценозу доцільно розглянути типові коефіцієнти масонакопичення для окремих представників. Рослиноїдні риби мали коефіцієнт масонакопичення 0,020, короп і судак 0,015-0,020, карась, плітка, окунь 0,015. Приведені данні свідчать про суттєву перевагу білого і строкатого товстолобика, їх гібридів, білого амура. Доцільне використання коропа при умові наявності достатньої кількості природного корму, або годівлі його штучними комбікормами. Вселення судака необхідне з біомеліоративною метою для пригнічення чисельності видів риб, які не мають господарського значення.

Приймаючи до уваги спектри живлення риб можна стверджувати про відсутність напруженої харчової конкуренції між інтродуцентами та представниками аборигенної іхтіофауни. Для товстолобиків, серед яких переважна більшість в умовах досліджень була представлена спорідненими формами, відмічена висока пластичність живлення. Індекси наповнення кишечника знаходилися в межах від 178,2 до 354,2⁰/₀₀₀. Індекс наповнення кишечника дорівнював 88,3-228,0⁰/₀₀₀. Індекс наповнення кишечника великоротого буфало складав від 100,0 до 109⁰/₀₀₀, у малоротого – від 85,7 до 148⁰/₀₀₀. При цьому раціон був типовим для відповідних представників іхтіофауни.

Аналізуючи одержані дані спостережень за потенцією росту та спектром живлення, можна стверджувати про очевидну перспективність сумісного культивування розглянутих видів в умовах малих водосховищ.

При систематичному щорічному зарибленні малих водосховищ стандартним рибопосадковим матеріалом коропа і рослиноїд-

них риб в обсязі від 658 до 3720 шт/га, при умові відповідного співвідношення видів, вилов товарної риби буде дорівнювати від 200 до 500 кг/га без використання штучних кормів. Така форма рибогосподарської експлуатації малих водосховищ регіону дозволить створити екологічно та економічно вигідну пасовищну форму аквакультури, що є важливим елементом загальної ресурсозберігаючої технології виробництва риби.

УДК 639.31

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ПІЛЕНГАСУ ДЛЯ РИБНИЦТВА НА МАЛИХ ВОДОСХОВИЩАХ

Ю.В.ПИПИПЕНКО – к.б.н., доцент, Херсонський ДАУ

В сучасних умовах господарювання все більше розповсюдження набувають пасовищні форми аквакультури, що викликає залучення до рибогосподарського обороту водоймищ, які раніше практично не використовувалися для рибницьких цілей через підвищену мінералізацію води. При теперішніх обставинах увага рибоводів спрямована на далекосхідну кефаль-піленгас, яка характеризується широкою евригалінією в поєднанні з високою потенцією росту та здатністю ефективно використовувати корми природного та штучного походження.

Це принципово новий об'єкт аквакультури, який поки що залишається мало дослідженим. Скудний характер має інформація про його зростання, живлення та культивування в умовах штучних водойм. Проте аналіз біології піленгасу та його вимог до екології середовища свідчить на користь того, що для більшості рибницьких господарств півдня України він може бути бажаним компонентом полікультури. Особливу увагу привертає можливість його використання для малих водним багаторічного регулювання, в яких відбувається накопичення детритних мас, що призводить до поступового їх забруднення. Залучення піленгасу до іхтіоценозів цих водойм, як активного детритофага у зв'язку з цим вбачається досить перспективним та доцільним.

Практична перевірка цих теоретичних посилок була здійснена на Нижньогірському нагульному водоймищі площею 320 га, яке було зариблено 30 тис. шт однорічок піленгасу середньою масою $9,72 \pm 0,29$ г ($CV=10,44$) з щільністю посадки 94 шт/га. Разом з ними було висаджено 8,3 тис.шт однорічок гібриду білого і строкатого товстолобиків середньою масою $34,79 \pm 0,82$ г ($CV=14,07$) з щільністю посадки 26 шт/га. Восени в водосховище було додатково виса-